

Den nya trygghetsöverenskommelsen

Historisk reform - tillämpas från 1 okt 2022

Den nya trygghetsöverenskommelsen

- **Lättare** och billigare och **säga upp**
- **Färre otrygga** anställningar
- Underlätta **kompetensutveckling** mitt i livet
- Ändringar både i **lagar** och i **avtal**:
 - Ändringar i LAS och anpassning inom det statliga avtalsområdet
 - Omställningsstöd och kompetensutveckling

Bakgrund

- I januari 2019 kom den dåvarande regeringen överens med samarbetspartierna Centern och Liberalerna om att göra **ändringar i lagen om anställningsskydd (LAS)**.
- **Lagändringen kompletteras med ett avtal** mellan fack och arbetsgivarorganisationer

Ändringar i lagen om anställningsskydd LAS-utredningen

Januariöverenskommelsen
punkt 20: förändring av arbetsrätten
med utökade undantag från
turordningsreglerna i
lagen om anställningsskydd, LAS

Enligt januariavtalet ska
förändringarna vara klara 2021

Utredningen om en
moderniserad arbetsrätt

2019

Januari 2019

Juni 2019

Ändringar i lagen om anställningsskydd LAS-utredningen

LAS-utredningen
"En moderniserad arbetsrätt"
presenteras

2020

1 juni 2020

Ändringar i lagen om anställningsskydd LAS-överenskommelsen

Överenskommelsen överlämnas till regeringen och ligger till grund för kommande lagstiftningsarbete som i slutändan hamnar på riksdagens bord.

Svenskt näringsliv och tjänstemannaorganisationen **PTK sluter ett avtal** om förändringar av arbetsrätt

LAS-utredningen ersätts med parternas **överenskommelse**. Arbete med att anpassa LAS **sker under 2021**

2020

16 oktober 2020

4 december 2020

LAS-överenskommelsen omsätts i lag

I propositionen lämnas förslag på en reformerad arbetsrätt samt ett nytt omställningsstudiestöd

Riksdagsproposition

Riksdagsbeslut

2022

22 mars 2022

Juni 2022

LAS-överenskommelsen omsätts i lag

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 30 juni 2022 och tillämpas från och med den 1 oktober 2022.

Ny lag träder i kraft

Ny lag tillämpas

2022

30 juni 2022

1 okt 2022

Lagändringen kompletteras med ett avtal mellan fack och arbetsgivarorganisationer

STs förhandlingspunkter

- Statens avtal ska vara lika bra eller bättre än på den privata sidan
- Statsanställda ska få samma ersättning vid studier som privat anställda
- Färre visstidsanställda i staten

Avtal undertecknats inom den offentliga sektorn som kompletterar ändringarna i LAS.

Centrala avtalsförhandlingar mellan ST/OFR, Saco, SEKO, Arbetsgivarverket är **klara**

Trygghetsöverenskommelsen **börjar tillämpas**

2022

27 juni 2022

1 okt 2022

Ändringar i lagen om anställningsskydd (**LAS**) och anpassning inom det statliga avtalsområdet (**STÖS**)

- Ökad **flexibilitet för arbetsgivarens** vid uppsägningar
- **Färre otrygga anställningar**, tillsvidare- och heltidsanställning som norm
- Det nya avtalet mellan fackförbunden inom staten och Arbetsgivarverket innebär **större anställningstrygghet** än **lagens bestämmelser**
- Möjligheten som statligt anställd att **vidareutbilda sig mitt i livet** och samtidigt **behålla en stor del av sin lön**.

Ändringar i lag och avtal

Anställning / flexibilitet

Det är skillnad mellan **varsel**, **uppsägning** och **avsked**.

- **avskedad** kan du bara bli om du **misskött dig grovt** på jobbet. Då upphör din anställning **direkt**.
- en **uppsägning** måste det finnas **saklig grund** för och du har rätt att få den skriftligt från arbetsgivaren. Vid en uppsägning gäller även den uppsägningstid som är förhandlad.
- **varsel** är när arbetsgivaren **förvarnar** om att en större mängd (minst 5) **uppsägningar kommer ske** inom organisationen.

Ändringar i lag och avtal

Anställning / flexibilitet

Sakliga skäl och omplacering (**LAS 7 §**)

- Saklig grund blir **saklig skäl**
- Inte beakta **personliga intresset** eller göra prognos
- Huvudregeln är endast **en** omplacering
- Vid tvist om flera omplaceringar har arbetstagaren bevisbördan

Ändringar i lag och avtal

Anställning / flexibilitet

Heltid, tillsvidareanställning av inhyrd personal (**LAS 4a §, uthyrningslagen 12 a §**)

- Vid **nyanställning** gäller **heltid** om inget annat avtalats
- Vid **uthyrning** (t.ex via bemanningsföretag) erbjuds efter två års anställning en **tillsvidareanställning** eller **ersättning** motsvarande 2 månaders lön? (uthyrningslagen)

Ändringar i lag och avtal

Anställning / flexibilitet

Tvister och ogiltighet (**LAS 34 §, FML 4, ALF 43 c §**)

- Möjlighet att **ogiltigförklara en uppsägning** kvarstår
- Uppsagda **kvarstår inte i anställning** under tvisten
- Fortsatt **rätt att kvarstå för förtroendevalda** av särskild betydelse för verksamhet
- **Avstängning från a-kassa** som inte sker under tvist
- **Försäkringslösning** för STs medlemmar ("inkomstförsäkring vid tvist")

Ändringar i lag och avtal

Anställning / flexibilitet

Inkomstförsäkringen för tvist ingår utan extra kostnad i medlemskap i ST och gäller från den 1 oktober 2022

- Ersättningen **täcker löner** på upp till **80 000 kronor** med upp till **80%** under en period på **max 300 dagar**.

Ändringar i lag och avtal

Anställning / flexibilitet

Om arbetsgivaren och arbetstagaren kommer överens om att avsluta anställningen, tillämpas inte avstängning från a-kassa (45 dagar). (**ALF 43 c §**)

43 c § Bestämmelserna i 43 b § första stycket 1 och 2 **ska inte tillämpas** om arbetet har upphört

- enligt en överenskommelse som har träffats sedan arbetsgivaren har tagit initiativ till att skilja sökanden från arbetet, eller
- genom en uppsägning från arbetsgivarens sida och frågan om uppsägningens giltighet är föremål för en rättegång eller en förhandling enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet eller kollektivavtal. Lag (2022:838).

Ändringar i lag och avtal

Anställning / flexibilitet

Skadestånd (**LAS 38 §**)

- Ersättningen höjs vid ogiltigförklarad uppsägning:
 - Uppsägning: 80 000 kr => 135 000 kr
 - Avskedande: 125 000 kr => 190 000 kr

Ändringar i lag och avtal

Anställning / flexibilitet

Turordning (**LAS 22 §** / **STÖS 9 §**)

- Endast **arbetsgivare med 50 eller fler anställda** får göra undantag
(LAS: **samtliga arbetsgivare**)
- **Tre arbetstagare** får undantas
- Inte oftare än **två gånger per år** dvs med en "karenstid" av **6 månader**.
(LAS: 3 månader)

Ändringar i lag och avtal

Anställning / flexibilitet

Särskild visstid (**LAS 5 - 5 a §**)

- Allmän visstid blir **särskild visstid (SÄV)**
- Kortare kvalificeringstid:
 - **Tillsvidareanställning** efter **12 månader** inom 5 år
 - **Företrädesrätt** efter **9 månader** inom 3 år

Ändringar i lag och avtal

Anställning / flexibilitet

Statlig visstidsanställning (**STÖS 11-12 §, bilaga 5 och kommentarer**)

- Ny anställningsform, gäller tillsvidare dock längst 2 år
- Särskilda förutsättningar krävs:
 - till följd av bestämmelser i **regleringsbrev, direkt uppdrag från departement** eller efter **överenskommelse med extern part**
 - **avgränsat** uppdrag (anställningsbehovet och uppdraget överstiger 12 månader)
 - **utanför ordinarie verksamhet** (forskning och utbildning räknas som ordinarie verksamhet, enligt protokollanteckning för UoH sektorn)
 - **särskild finansiering** (särskilt tillskott av budgetmedel eller externa medel)
- Begränsningsregel finns för att motverka missbruk, MBL förhandling

Ändringar i lag och avtal

Anställning / flexibilitet

Konverteringsregler (**STÖS 13 §, bilaga 8**)

- Vissa arbetstagare med **särskild visstidsanställning** kan välja att **avstå konverteringen** till tillsvidareanställning
- Gäller endast arbetstagare har sin huvudsakliga sysselsättning genom en
 - **statlig tillsvidareanställning** (*tjänstledig*)
 - uppbär någon del av en **tjänstepension** eller har
 - sin huvudsakliga **sysselsättning genom studier**
- Anmälan gäller i **sex månader** och kan förnyas under en sammanhängande period om 24 månader

Omställningsstöd och kompetensutveckling

Ändringar i lag och avtal

Omställningsstöd och kompetensutveckling

- Möjlighet att **studera i högst 44 veckor** vid heltid (lägsta studietakt 20%)
- Ersättning: 80% av inkomstbortfallet upp till 4,5 inkomstbasbelopp (2022: **21300 kr**)
- Möjlighet att **komplettera med studielån**
- Kvalifikationskrav:
 - Arbetat **minst 8 år** inom en ramtid av 14 år
 - **12 månader** av de senaste 24 månaderna

Ändringar i lag och avtal

Omställningsstöd och kompetensutveckling

Tre olika typer av studiestöd (**STÖS 5-6 §**)

- Kompletterande studiestöd (utöver lagstadgat stöd)
- Kortvarigt studiestöd (1-4 dagar)
- Förlängt studiestöd (fyllt 40 år)

Ändringar i lag och avtal

Omställningsstöd och kompetensutveckling

- **Kompletterande studiestöd**
 - 80% upp till 5,5 IBB
 - 65% upp till 12 IBB
- Tabell 2022 med gällande IBB: 71 000 kr

Inkomst kr/mån	Från staten	Från kollektivavtal
20 000	16 000	0
25 000	20 000	0
30 000	21 300	2 700
38 000	21 300	4 733
45 000	21 300	7 950
53 000	21 300	13 150

Ändringar i lag och avtal

Omställningsstöd och kompetensutveckling

- **Kortvarigt studiestöd (1-4 dagar)**
 - 70% av inkomstbortfallet
- **Förlängt studiestöd (fyllt 40 år max 4 terminer)**
 - termin 1 och 2 ger 70% av inkomstbortfallet
 - termin 2 och 3 ger 50% av inkomstbortfallet

Ändringar i lag och avtal

Omställningsstöd och kompetensutveckling

Rätt till ledighet för utbildning (1 §)

Verksamhetens behov styr vid studieledighet enligt överenskommelse mellan arbetsgivaren och arbetstagaren

- Ledigheten får inte innebära en **allvarlig störning** av arbetsgivarens verksamhet.
- Föreligger en allvarlig störning för arbetsgivarens verksamhet och vill arbetsgivaren att ledigheten ska ta sin början senare än **sex månader**, eller **två veckor** vid utbildning som är högst en vecka
- 1 månads varsel vid återgång till arbetet

ST - Mina sidor

Uppdateringar av alla frågor och svar på st.org <https://st.org/om-mina-sidor>

- Om nya LAS för medlemmar
- Om nya LAS för förtroendevalda
- Om nya studiestödet för medlemmar
- Om nya studiestödet för förtroendevalda
- Information om ny medlemsförmån: Tvisteförsäkring
- Utbildningsfilm
- Uppdaterad Omställningsutbildning
- Fortsatt kommunikation på sociala medier och i nyhetsbrev

Referenser (lagar)

- **Lag om anställningsskydd (1982:80)**
www.st.chalmers.se/dokument/lagar/LAS
- **Lag om grundläggande omställnings- och kompetensstöd (2022:850)**
www.st.chalmers.se/dokument/lagar/lag-om-omstallnings-och-kompetensstod
- **Lag om facklig förtroendemens ställning på arbetsplatsen (1974:358)**
<https://lagen.nu/1974:358>

Referenser (lagar)

- **Lag om arbetslöshetsförsäkring (1997:238)**
<https://lagen.nu/1997:238>
- **Lag om uthyrning av arbetstagare (2012:854)**
<https://lagen.nu/2012:854>
- **lag om arbetstagares rätt till ledighet för utbildning (1974:981)**
<https://lagen.nu/1974:981>

Referenser (kollektivavtal)

- **Överenskommelse om flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på den statliga sektorn**
www.st.chalmers.se/dokument/centralt/overenskommelse-om-flexibilitet-omstallningsformaga-och-trygghet-pa-den-statliga-sektorn
- **Inkomstförsäkringen för tvist (fr.o.m. 1 okt 2022)**
<https://st.org/st-paverkar/aktuellt/las/staten/extra-trygghet-vid-tvist>